

Μια εκτίμηση

Έληξε πρόσφατα, η τελευταία φάση των συνομιλιών για επίλυση του Κυπριακού, που συγκάλεσε ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών.

Η φάση αυτή κράτησε ένα ολόκληρο μήνα και σηματοδεύτηκε από την άμεση ανάμειξη, όχι μόνο του ίδιου του Γενικού Γραμματέα αλλά και των μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας. Ακόμα σηματοδεύτηκε από την παρουσία όλης της Ελληνοκυπριακής πολιτικής ηγεσίας και φυσικά και του κ. Ντενκτάς και των συμβούλων του.

Μετά το πέρας των συνομιλιών, ολόκληρη η Ελληνοκυπριακή ηγεσία έκαμε δηλώσεις για τα αποτελέσματα τους, οι οποίες εν πολλοίς αντανakλούν τις τοποθετήσεις των πολιτικών κομμάτων πάνω στις ίδιες τις συνομιλίες παρά τον πραγματικό απολογισμό αυτών των συνομιλιών και των προσπαθειών που έγιναν. Ακόμα έντονη είναι η αίσθηση, ότι οι τοποθετήσεις αυτές δεν είναι ανεξαρτημένες από τις επερχόμενες προεδρικές εκλογές.

Είναι η άποψη του Νεοκυπριακού Συνδέσμου ότι, οι συνομιλίες δεν έφεραν πιο πίσω το Κυπριακό, ούτε τα αποτελέσματα τους υπήρξαν αρνητικά. Ούτε και είχαν όμως αίσια κατάληξη.

Όμως, παρά την απογοήτευση που προκλήθηκε στη μεγάλη πλειονότητα, τόσο των ελληνοκυπρίων όσο και των τουρκοκυπρίων, δεν μπορεί να παραγνωριστεί ότι για πρώτη φορά έγιναν συνομιλίες τέτοιας διάρκειας ούτε ακόμα ότι για πρώτη φορά επικεντρώθηκαν οι συνομιλίες και αφιερώθηκε τόσος χρόνος στο εδαφικό, στην παρουσία κάποιου χάρτη αλλά και στο προσφυγικό, ανεξάρτητα του πόσο ακροθιγώς ή όχι συζητήθηκε το δεύτερο. Ειδικά για το εδαφικό είτε ήταν άτυπος είτε όχι ο χάρτης, είτε τον πήρε στα χέρια του ο κ. Ντενκτάς είτε όχι, το γεγονός παραμένει ότι οι συνομιλίες έγιναν με βάση το συγκεκριμένο χάρτη Γκάλι και το μεγαλύτερο μέρος τους αφιερώθηκε σ' αυτό, κάτι για το οποίο η ελληνοκυπριακή πλευρά ένοιωθε έντονα και θεωρούσε πρωταρχικής σημασίας.

Ανεξάρτητα από το ότι ο κ. Ντενκτάς δεν φέρεται να έχει αποδεχτεί το χάρτη, με εξαίρεση τη Μόρφου, το γεγονός παραμένει ότι για πρώτη φορά φαίνεται να υπάρχει κάποιας μορφής αποδοχή εκατέρωθεν.

Δεν μπορεί να μην είναι θετικό ή να μην αποτελεί πρόοδο το δεδομένο ότι, από Τουρκοκυπριακής πλευράς ποτέ μέχρι στιγμής δεν είχε συζητηθεί τίποτε επί χάρτου. Ακόμα είναι η πρώτη φορά που τίθεται θέμα επιστροφής ή αντιμετώπισης του προσφυγικού θέματος. Υπήρξε αναγνώριση του θέματος αυτού από τον κ. Ντενκτάς, έστω και αν οι όροι τους οποίους προβάλλει αναιρούν σε μεγάλο βαθμό αυτή του την αναγνώριση. Και εδώ, κατά την άποψή μας, υπάρχει ένα θετικό βήμα, αφού εκείνο που προβαλλόταν μετ' επιτάσεως ήταν ότι δεν υπήρχε προσφυγικό πρόβλημα.

Χωρίς να υποτιμάται η σημασία των δυο αυτών θεμάτων, ο Νεοκυπριακός Σύνδεσμος για άλλη μια φορά επιθυμεί να επισημάνει, ότι εκείνο το οποίο άπτεται της βιωσιμότητας αλλά και της διεθνούς φυσιογνωμίας του μελλοντικού Ομόσπονδου Κυπριακού Κράτους είναι το συνταγματικό, το οποίο προφανώς θα αποτελέσει το κύριο θέμα στις συνομιλίες του προσεχούς Οκτώβρη.

Συμπερασματικά, χωρίς να έχουν παρουσιάσει τα θεαματικά αποτελέσματα που δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι θα μπορούσαν να υπάρξουν όταν άρχισαν οι συνομιλίες, οι διαβουλεύσεις της Ν. Υόρκης ούτε αρνητικές ούτε άγονες υπήρξαν. Παρά την φανερή υποστήριξη και σύμπλευση της Τουρκίας προς τον κ. Ντενκτάς, παρά την εκνευριστική εν πολλοίς συμπεριφορά του και παρά την συμπαιγνία του Αμερικανοβρετανικού παράγοντα και την απροθυμία του να διαδραματίσει πιο έντονο και εποικοδομητικό ρόλο προς την Τουρκική πλευρά, όπως είχε αφήσει την Κυπριακή Κυβέρνηση να αντιληφθεί, είναι η γνώμη μας ότι οι συνομιλίες έχουν δημιουργήσει κάποια ευνοϊκή προδιάθεση για την επόμενη φάση, καθώς επίσης και κάποια υποχρέωση κινητικότητας από μέρους της Τουρκικής πλευράς, που μέχρι τώρα τα κατάφερνε να παραμένει σε απόσταση, σε μια μορφή μη συζήτησης-μηνύσης.

Από Ελληνοκυπριακής βασικά πλευράς θα πρέπει να συνεχίσει η επίδειξη καλής διάθεσης και τούτο παρά τη συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι θα επιτευχθεί δυστυχώς η λύση σε πλαίσια που δεν είναι επιθυμητά ή αποδεκτά, και δεν θα συνάδει προφανώς μ' αυτό που θεωρείται δίκαιο.

Όμως, παρά το ότι ορίστηκε ήδη ημερομηνία για τις συνομιλίες, ο κίνδυνος να μη γίνουν τελικά είναι πραγματικός. Ο κίνδυνος προέρχεται τόσο από το εσωτερικό όσο και από το εξωτερικό. Στο εσωτερικό αναμένεται να υπάρξει κάποια συστράτευση δυνάμεων και έντονη αντιπολίτευση, που από τις αλληλεπιδράσεις αλλά ακόμα και τη συμπεριφορά του κ. Ντενκτάς και της Τουρκίας, είναι πιθανόν να αποκτήσει κάποια δυναμική. Ο κίνδυνος ακόμα εκπηγάζει και από τις επερχόμενες προεδρικές εκλογές, όπου ο εθνικισμός, η δημιουργία και γενικότερα η προσπάθεια να μη πιστωθεί ο κ. Βασιλείου με οποιοσδήποτε θετικές ενέργειες, θα κάμουν έντονη την παρουσία τους.

Όσον αφορά τους εξωτερικούς κινδύνους προέρχονται βασικά από τις αμερικάνικες εκλογές. Λογικά οι εκλογές, θα πρέπει να απομακρύνουν το ενδιαφέρον από το κυπριακό και να στρέψουν την προσοχή σε εσωτερικά θέματα και πλατφόρμες. Ακόμα σε ενδεχόμενη επικράτηση του κ. Κλίντον, δεδομένου ότι τις μέχρι τώρα ενέργειες για το Κυπριακό έχει κάμει ο κ. Μπούς και η διοίκησή του, το Κυπριακό είναι πολύ πιθανόν να υποβαθμιστεί.

Μέχρι τις 26 του Οχτώβρη, μεσολαβεί μεγάλη σχετικά περίοδος. Σ' αυτή την περίοδο θα μπορούσαν δυνητικά να παίξουν σημαντικό ρόλο, τόσο τα Ελληνοκυπριακά όσο και τα Τουρκοκυπριακά κόμματα. Αξίζει να σημειωθεί ιδιαίτερα ότι, για πρώτη φορά στη διάρκεια της εκκρεμότητας του κυπριακού, παρουσιάστηκε μια άνευ προηγουμένου εκστρατεία της τουρκοκυπριακής αντιπολίτευσης υπέρ της συνέχισης των συνομιλιών και για λύση του Κυπριακού. Υπήρξαν τέτοιες τοποθετήσεις που κράτησαν ζώντανό και έντονο το ενδιαφέρον των περισσότερων Τουρκοκυπρίων για ένα σωστό και ισοζυγισμένο συμβιβασμό, όπως βέβαια γίνεται αντιληπτός. Ταυτόχρονα, οι τοποθετήσεις και χειρισμοί της Τουρκοκυπριακής αντιπολίτευσης έχουν παρουσιάσει το κυπριακό και τα προβλήματα που το συνθέτουν μπροστά στην τουρκική κοινή γνώμη, κατά τρόπο άμεσο, ψηλαφισμο και αποστασιοποιημένο από τον μέχρι τούδε συναισθηματισμό. Μέχρι της στιγμής, διάχυτη ήταν στην τουρκική κοινή γνώμη η αίσθηση ότι η Κύπρος ήταν δική τους, και ότι όσα είχαν αρπαγεί το 74 είχαν ήδη νομιμοποιηθεί. Για πρώτη φορά οι τοποθετήσεις της τουρκοκυπριακής αντιπολίτευσης είχαν σαν αποτέλεσμα να συνειδητοποιήσει η τουρκική κοινή γνώμη ότι οι συνομιλίες

εξυπακούουν χειρισμούς του πάρε δώσε και στην ουσία ότι πρέπει η Τουρκία να δώσει πίσω.

Αντίθετα με τον κ. Ντενκτάς, του οποίου - συμπαραστατούντος και του κ. Σουζάλ - σαφής ήταν η προσπάθεια να εκφυλίσει τις συνομιλίες και με ελιγμούς να αποφύγει καταδικαστικό ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας, σαφώς η τουρκοκυπριακή αντιπολίτευση - Οζκιούρ, Ακκιντζί, Ντουρτουράν - ολόκληρο το μήνα που διήρκεσαν οι συνομιλίες, έδειξε διάθεση για συμβιβασμό και συμφιλίωση. Το στοιχείο αυτό θα πρέπει να αξιολογηθεί σωστά από τη μερίδα των ελληνοκυπριακών κομμάτων που είναι ταγμένα υπέρ των συνομιλιών, με επιδίωξη ένα πιο ουσιαστικό και προχωρημένο διάλογο με τα τουρκοκυπριακά πολιτικά κόμματα. Κάτι τέτοιο θα αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην προσπάθεια βραχυκύκλωσης των συνομιλιών, θα κρατήσει και στις δυο πλευρές ζωντανό το ενδιαφέρον και την επιθυμία για λύση και γενικά θα επιτρέψει τη δημιουργία και συντήρηση θετικού κλίματος. Ακόμα είναι δυνατό να επενεργήσει θετικά στη διαπραγματευτική διαδικασία, με την έννοια ότι θα δώσει το μήνυμα ότι, παρά την κάλυψη της Τουρκίας, ο κ. Ντενκτάς δεν εκπροσωπεί ολόκληρο το φάσμα των τουρκοκυπριακών οραματισμών και επιθυμιών και ότι παρά το τι προβάλλεται, δεν είναι ο εις και μόνος εκπρόσωπος των Τουρκοκυπρίων. Μια τέτοια εικόνα θα μπορούσε να λειτουργήσει θετικά, τόσο προς το εσωτερικό όσο και προς το εξωτερικό.

Το γεγονός παραμένει ότι σύμφωνα με τη λογική, οι συνομιλίες, παρά τις διάφορες παλινδρομήσεις, κακοτοπιές, απογοητεύσεις και κινδύνους, παραμένουν η μόνη δυνατότητα που μπορεί να οδηγήσει σε λύση.

ΝΕΟΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
26.9.1992

ΝΕΟΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

14Λ.κφ

